

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Кафедра теорії і історії мистецтв	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	8

ГАЛЕРЕЙНИЦТВО В УКРАЇНІ І СУЧАСНИЙ АРТ-ПРОСТІР
Семестр 8

Викладач	Лекції – Найденко Вікторія Олександрівна, кандидат мистецтвознавства (доктор філософії), викладач кафедри ТІМ
	Практичні – Мельничук Людмила Юріївна, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри ТІМ
E-mail	viktorianaydenko@gmail.com – Найденко В.О. ludmel11@ukr.net – Мельничук Л.Ю.
Заняття	За розкладом
Адреса	к. 205, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	057 706-02-81 (кафедра)

Затверджено на засіданні кафедри ТІМ
Протокол №2 від 29 серпня 2024 р.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і Telegram, тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ГАЛЕРЕЙНИЦТВО); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_ завдання*. *Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*. Роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача або в Telegram.

КОНСУЛЬТАЦІЇ

За необхідності можлива поглиблена позааудиторна консультація (очна або у дистанційному форматі), яка відбувається за попередньою домовленістю.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Володіння знаннями, набутими під час вивчення курсів «Основи музеєзнавства» та «Основи кураторства».

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ століття / ППСМ АМУ; Ред.-упоряд. О. О. Авраменко; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), О. О. Авраменко, В. Я. Даниленко та ін.: У 2 кн. К.: Інтертехнологія, 2006.

2. Rash M. Management of art galleries. Phaidon Press. 2020. 152 P.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Основні та додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна переглянути у загальному зі здобувачами Telegram-чаті або на кафедрі ТІМ.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word або LibreOffice.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Галерейництво та сучасний арт-простір» є формування у здобувачів до розуміння мистецького ринку, обов'язків менеджера галереї та процесів керування арт-простором. Курс відповідає на питання як працювати з художниками та взаємодіяти з покупцями мистецтва, надає повний огляд роботи в галерейному середовищі, в тому числі необхідно базу знань професійної термінології, розуміння та охоплення аудиторії, курс надає практичні навички створення допоміжних матеріалів, включаючи прес-релізи та публікації, готує до комунікації з відвідувачами, меценатами, владою. Курс розкриває формування впливу сучасних процесів на виставковий простір та його модифікації відносно культурних та історичних процесів, знайомство з сучасними підходами до організації виставкової діяльності; набуття практичних навичок галерейної діяльності, розуміння ролей та їх розподілу, а також вміння використовувати отримані знання в науково-дослідній та практичній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: поглиблення і систематизація знань з обраного фаху; створення відчуття професійної приналежності до обраного фаху на

рівні критичного аналізу досягнень українського галерейництва у світовій художній культурі; забезпечення необхідної теоретичної підготовки студентів до професійної діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дисципліна «Галерейництво та сучасний арт-простір» забезпечує низку компетентностей, відповідно до Стандарту спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Загальні (базові компетентності):

- ЗК3: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК5: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК6: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК7: здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- ЗК9: здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК13: здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціалізовані (фахові) компетентності:

- ФК1: здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища;
- ФК2: здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки;
- ФК3: здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей;
- ФК5: здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва;
- ФК6: здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі;
- ФК9: здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності;
- ФК12: здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Дисципліна «Галерейництво та сучасний арт-простір» забезпечує низку програмних результатів навчання, відповідно до Стандартів спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», а саме:

- ПРН2: виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях;
- ПРН9: застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід;
- ПРН15: володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів;
- ПРН17: популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається фаховим розумінням і усвідомленням практики організації галерейного простору та сучасних форматів арт-простору. Дисципліна «Галерейництво та сучасний арт-простір» викладається студентам першого рівня вищої освіти (бакалавріату за ОПП «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація») 4-го року навчання у 8 семестрі. Інформативний зміст навчальної дисципліни «Галерейництво та сучасний арт-простір» складається з 6 тем. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 год. (50 год. аудиторної роботи (20 лекційних, 30 практичних і 100 год. самостійної роботи) для здобувачів денної форми навчання /5 кредитів ECTS.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Вид заняття	Тема	Тиж день	Завдання	Кіл-ть годин
Змістовий модуль 1. Галерейний простір у контексті сучасного мистецтва					
1	лекція	Культурно-історична еволюція галереї та поняття “галерейний простір”. Види та типи галерей.	1-2	Передумови сучасної галерейної діяльності. Огляд історії європейської виставкової практики XVII-XX ст. Перші художні академічні виставки. Формування сучасного галерейного простору. Види виставково-галерейних локацій.	2
	семінар			Тезові відповіді на запитання. Підготувати доповідь про структуру й типологію виставкової діяльності одного з провідних художніх музеїв світу або України.	6
2	лекція	Арт-галерея в сучасному соціокультурному просторі України.	2-3	Характеристика сучасних галерейних просторів. Провідні сучасні європейські та українські виставково-галерейні локації. Харківські мистецькі інституції. Особливості функціонування українських галерей в умовах війни. Перша галерея українського сучасного мистецтва у Нью-Йорку (США).	4
	семінар			Проаналізувати досвід виставкової діяльності Муніципальної галереї, ЦСМ «ЄрміловЦентр».	5
3	лекція	Класичне та сучасне мистецтво у контексті галерейної діяльності.	4	Специфіка сучасних виставкових проєктів. Особливості експонування класичного мистецтва в сучасних галерейних	2

				просторах. Традиційні та новаторські підходи до формування експозиції виставки. Особливості експонування сучасних арт-практик, таких як інсталяція, перформанс, інвайронмент, гепенінг і т.д.	
	семінар			Аналіз новаторських підходів до формування експозиції. Розбір актуальних арт-проектів.	3
Змістовий модуль 2. Організація та управління галерейним простором					
4	лекція	Галерея та арт-бізнес	5	Бізнес-моделі арт-галерей. Комерціалізація галерейної практики. Зарубіжний досвід приватних галерей. Відмінності мистецького бізнесу в Україні та за кордоном.	2
	семінар			Підготувати доповідь про практику приватних українських галерей.	4
5	лекція	Галерейництво та аукціонна діяльність	6-7	Галерейна практика в умовах українського арт-ринку. Галереї та аукціонна діяльність. Особливості взаємодії художник-галерея-аукціонний дім. Участь галерей в комерційних приватних міжнародних та українських ярмарках мистецтва.	4
	семінар			Підготувати короткі анотації про відомі аукціонні дома в Україні та світі. Розбір української ярмарки мистецтва Kyiv Art Fair.	6
6	лекція	Специфіка управління мистецькою галереєю.	8-10	Особливості організації та управління галерейним простором. Сучасні вимоги до побудови галереї. Створення доступного галерейного середовища. Функції арт-менеджера та куратора в галерейній справі. Фактори формування іміджу арт-галереї. Маркетингові стратегії підтримки та просування галереї.	6
	семінар			Аналіз успішної менеджерської діяльності в провідних галереях України та світу. Зустріч з	6

				галерейниками України.	
Іспит					

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних, семінарських та контрольних занять. Самостійна робота здобувачів спрямована на завершення семінарських завдань. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних доповідей за семінарськими темами дисципліни.

Система оцінювання має накопичувальний характер, а саме отримання певного балу за кожен тему дисципліни (семінар, контрольна).

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік. Для складання заліку необхідним є пройти проміжний контроль у формі поточної перевірки процесу самостійної роботи, а також доповіді на семінарських заняттях. Накопичувальний максимальний бал за модуль складає 45.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C				

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час проміжного контролю помічено списування, здобувач втрачає право отримати бали за тему і складає її під час заліку, отримуючи не більше 50% балів від максимальних за цю частину.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

<https://drive.google.com/drive/folders/1rx4lMRGOJdPhYbl-Y6EUcKCRd9jEeUc5>

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять здобувачам необхідно вимкнути звук на мобільних телефонах. За необхідності здобувач має спитати дозволу вийти з аудиторії (окрім іспиту).

У разі форс-мажорних обставин можливе перенесення заняття на інший вільний день за попередньою домовленістю обох сторін.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

- здобувачі повинен виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану;

- в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом;

- у разі неможливості з поважних причин відвідати заняття проінформувати викладача;

- якщо здобувач(ка) пропустив (ла) певну тему, він/вона повинен (на) самостійно відпрацювати її та у день консультації відповісти тезово на ключові питання з теми;

- здобувачі повинні брати участь у семінарах та практичних заняттях, виконати тестовий контроль та інші роботи, що визначені робочим планом навчальної дисципліни;

- обов'язком є присутність здобувачів на проміжному контролі та заліку.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1	Тезові відповіді на запитання. Підготувати доповідь про структуру й типологію виставкової діяльності одного з провідних художніх музеїв світу або України.	15
2	Проаналізувати досвід виставкової діяльності Муніципальної галереї, ЦСМ «ЄрміловЦентр».	15
3	Аналіз новаторських підходів до формування експозиції. Розбір актуальних арт-проектів.	15
4	Підготувати доповідь про практику приватних українських галерей.	12
5	Підготувати короткі анотації про відомі аукціонні дома в Україні та світі. Розбір української ярмарки мистецтва Kyiv Art Fair.	15
6	Аналіз успішної менеджерської діяльності в провідних галереях України та світу. Зустріч з галерейниками України.	18
	Залік	10
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали		Критерії оцінювання
	0-100	
A+	95-100	Здобувач(ка) в повному обсязі опанував(ла) увесь теоретичний матеріал, надав(ла) додаткові матеріали та приклади за

		темою/темами. Своєчасно та відмінно виконував(ла) завдання рубіжного контролю, чітко та змістовно відповідав(ла) на запитання під час семінарських та практичних занять. Відповідав(ла) на додаткові запитання.
A	90-94	Здобувач(ка) в повному обсязі опанував(ла) теоретичний матеріал з тем. На семінарських (практичних) заняттях чітко та змістовно відповідав(ла) на запитання та на додаткові питання. Брав(ла) активну участь в обговореннях вивченого матеріалу.
B	82-89	Здобувач(ка) в повному обсязі опанував(ла) теоретичний матеріал з тем. На семінарських (практичних) заняттях чітко відповідав(ла) на запитання та на додаткові питання, але допускався(лася) деяких похибок. Брав(ла) участь в обговореннях вивченого матеріалу.
C	75-81	Здобувач(ка) в не повному обсязі опанував(ла) теоретичний матеріал з тем. На семінарських (практичних) заняттях відповідав(ла) на запитання, але допускався(лася) деяких похибок та не відповідав(ла) на додаткові запитання. З затримкою та/або на задовільному рівні виконував(ла) практичні завдання. Брав(ла) посередню участь в обговореннях вивченого матеріалу.
D	64-74	Здобувач(ка) в достатньому обсязі опанував(ла) теоретичний матеріал. Завдання рубіжного контролю виконувались не своєчасно та/або на низькому рівні. Під час семінарських (практичних) занять були значні труднощі з відповідями на запитання.
E	60-63	Здобувач(ка) в малому обсязі опанував(ла) теоретичний матеріал. Завдання рубіжного контролю виконувались не своєчасно та/або на низькому рівні з допущенням грубих помилок. Під час семінарських (практичних) занять не було відповідей на запитання.
FX	35-59	Здобувач(ка) в малому обсязі опанував(ла) теоретичний матеріал з тем. Завдання рубіжного контролю не виконані. Під час семінарських (практичних) занять не було відповідей на запитання.
F	0-34	Повний пропуск рубіжного контролю та невиконання завдань (обов'язкове повторне вивчення дисципліни)

Оцінюванню підлягають завдання семінарських занять та виконання контрольних робіт. У результаті виставляється загальна оцінка з кожної теми.

Оцінка за семінарські заняття варіюється від 0 до 15 балів. Загальна максимальна кількість за один модуль – 45 балів. У випадку, коли завдання до семінарських (практичних) занять виконуються несвоєчасно без поважної на те причини, максимальна оцінка за тему знижується.

В оцінці теоретичних знань студентів враховуються такі моменти: достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, законами, правилами; зрозумілість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань;

уміння інтегрувати та диференціювати знання.

Максимальна оцінка за залік складає 10 балів. Максимальна оцінка за дисципліну складає 100 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Окрім рекомендованого списку літератури, на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

Основна:

1. Андрощук Г. Арт-ринок і право слідування в ЄС та України: економіко-правовий аналіз. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2015. № 3-4.
2. Беньямін В. Мистецтво в епоху його технічного репродукування / Беньямін В. Вибране. Львів, «Літопис». 2002. 214 с.
3. Вайдахер Ф. Загальна музеологія: Посібник / Перекл. з нім. В. Лозинський, О. Лянг, Х. Назаркевич. Львів, «Літопис». 2005. 632 с.
4. Вишеславський Г., Сидор-Гібелінда О. Термінологія сучасного мистецтва. Paris-Kyiv, Terra Incognita. 2010. 416 с.
5. Герман Є. Історія дослідження художніх виставок як особливої форми репрезентації мистецтва ХХ – початку ХХІ ст. *Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці*. Київ, 2013. Вип. 21. С. 201–207.
6. Герман Є. Українське кураторство першої половини 1990-х рр. та постать Олександра Ройтбурда. *Традиції та новації у вищій художній освіті*: зб. наук. пр. Харків: ХДАДМ, 2015. Вип. 3. С. 27–32.
7. Енциклопедія постмодернізму / під ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; пер. з англ. В. Шовкун; наук. ред. пер. О. Шевченко. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003. 503 с.
8. Карнак А. Формування експертної думки в мистецтві у пошуках єдиного підходу / «І»: незалежний культурологічний часопис. С. 273 – 286.
9. Медіапланування у сфері мистецтва. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/dnu/vseykrainskiy_konkurs/Roboty_Jurnalistika/12_Foto.pdf
10. Михальчук В. В. Мистецька галерея як феномен арт-простору сучасної України. *Мистецтвознавчі записки*. 2014. Вип. 26. С. 201-210.
11. Михальчук В. Інтерактивні форми діяльності художньої галереї в Україні в контексті contemporary art. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2014. Вип. 33. С. 272-282.
12. Миленкова Р. Особливості адаптації об'єктів сучасного мистецтва у галерейному просторі. *Світогляд-Філософія-Релігія*. 2018. Вип. 13. С. 161-167.
13. Павліченко Н. В. Сучасний український арт-ринок: проблеми і рішення. *Магістеріум*. 2015. Вип. 59. С. 57-61.
14. Павлова Т. Мистці українського авангарду в Харкові. Харків: Графпром, 2015. 474 с.
15. Перрі Г. Не бійтесь галерей. К., ArtHuss. 2017. 113 с.
16. Сидор-Гібелінда О. Українці на Венеційській бієнале: сто років присутності. К.: Інформаційно-аналітична агенція «Наш час», 2008. 304 с.

17. Сидоренко В. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ – ХХІ століть / ІПСМ АМУ. К.: ВХ [студіо], 2008. 188 с.
18. Скиба М. Класичний музей і сучасне мистецтво. *Korydor*. 2011. URL: <http://korydor.in.ua/texts/511-Klasichniy-muzej-i-suchasne-mistetstvo..>
19. Склярєнко Г. Від «Степів Європи» до «Бренд “Українське”»: реконструкція національного простору в проектах Юрія Онуха. «Бренд “Українське”»: Каталог. К.: ЦСМ при НаУКМА, 2001. С. 4 – 7.
20. Ткаченко Т. І., Дупляк Т. П. Виставковий бізнес: монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 244 с.
21. Токарева В. О. Деякі аспекти договору автора з галереєю. *Часопис цивілістики*. 2014. Вип. 16. С. 146–149.
22. Федорук О. «Перший український проект» на Бієнале сучасного мистецтва. *Перетин знаку: Вибрані мистецтвознавчі статті: У 3 кн.* ІПСМ АМУ. К.: Фенікс, 2007. Кн.. 2: Українська культурологія. Історія та теорія мистецтва. Постаті. Народна творчість. Рецензії. С. 138 – 150.
23. Федулова В. І. Арттринок в економічній системі держави та регіонів. *Економіка та управління національним господарством*. 2020. Вип. 2. С. 3–10.
24. Фірсова С. Г., Ситницький М. В. Маркетинг у сфері культури. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2015. 80 с.
25. Golovei V., Stoliarchuk N., Prigoda T. Culture, Arts and Media During and Post the Covid-19 Pandemic. *European Journal of Transformation Studies* 2020, Vol. 8, Supplement 1, 55–81.

Додаткова:

26. Аксютіна А. В. та ін. Інтелектуальна власність. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Дніпро. Дніпропетровський держ. ун-тет внутрішніх справ. 2018. 140 с.
27. Белікова М. В. Сучасні тенденції музейного менеджменту в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 17. С. 201-206.
28. Все, що потрібно знати про арт-кураторство. Сучасні українські куратори // <https://kyiv.gallery/statii/vse-scho-potribno-znaty-pro-art-kuratorstvosuchasni-ukrainski-kuratory>
29. Домашук Х. Арт-галерея як предмет суспільно-гуманітарного знання. *Вісник ЛНАМ*. 2017. Вип. 32. С. 121-129.
30. Захарова О. А. Мистецькі галереї та центри в умовах сучасного артринку. *Scientific Journal «ScienceRise»*. 2014. №3. С. 72–77.
31. Заручник в НХМУ. Серія перформансів у Національному художньому музеї України, грудень 2010 – квітень 2011. Каталог проекту. URL: http://youreflect.me/hamu_ukr.pdf.
32. Іванюта І. В. Організація музейної справи у Франції та її досвід для України / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2014. С. 549–552.
33. Калашнікова А. О. Ринок образотворчого мистецтва: соціальні чинники становлення і розвитку в сучасному українському суспільстві [Текст] : дис. канд. соціол. наук / <http://dissertations.karazin.ua/sociology/resources/820e57c8f32b0a56af82c0113d2c7582.pdf>

34. Лелик М.Б. Роль кураторів у формуванні артсередовища і сучасних тенденцій у мистецтві. URL: [https:// nlu.org.ua/ storage/files/ Infocentr/ Tematich_ogliadi /2021/ Kurator.pdf](https://nlu.org.ua/storage/files/Infocentr/Tematich_ogliadi/2021/Kurator.pdf)
35. Михальчук В. В. Галерейна діяльність в системі художньої культури незалежної України. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. К., Міленіум. 2008. С. 147–154.
36. Момот Т. В., Момот Д. Т. Інфраструктура ринку арт-індустрії: аналіз сучасної структури та функцій. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2018. № 2. С. 34–44.
37. Токарева В. О. Особливості правовідносин галереї з автором. *Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант*. Одеса, «Фенікс». 2014. Т. 1. С. 317–319.
38. Хробак О., Коричанек Р. Як творити галерею. Львів: Вид-во Старого Лева, 2018. 62 с.
39. Art since 1900: modernism, antimodernism, postmodernism / [H.Foster, R. «Terra Incognita», Y. Bois, B. Buchloh]. London : Thames & Hudson, 2007. 704 p.
40. Bennet T. The birth of the museum: history, theory, politics. London : Routledge, 1995. 288 p.